

CRT - CLAIMS RESOLUTION TRIBUNAL
בית הדין לבוררות בנושא החשבונות הרדומים בשווייץ – CRT

להתייחסות בלבד - הנוסח האנגלי הינו הקובע

בעניין ההתדיינות המשפטית לגבי נכסי קורבנות השואה
תיק מס' CV96-4849

מענק מאושר

לתובעים Elchanan Paul Schlessinger and Mark M. Salton

בעניין חשבונו של Felix Schlessinger

מס' תביעה: 002082/MG; 204184/MG

גובה המענק: **25,680.00** פרנקים שווייצריים

מענק מאושר זה מתבסס על תביעתו של אלחנן פאול שלסינגר ("התובע שלסינגר") ועל תביעתו של מרק (מקס) סלטון (שלסינגר) ("התובע סלטון") (ביחד "התובעים") לחשבונו של פליקס שלסינגר ("בעל החשבון") בבנק [שם הבנק חסוי] ("להלן "הבנק").

כל ההחלטות בנוגע למענקים מתפרסמות במידה שהתובעים יוותרו על היסיון לגבי תביעותיהם, כמו במקרה זה שכולל שני תובעים, שמו של הבנק בלבד נשמר חסוי.

מידע שהוגש על ידי התובעים

התובעים הגישו טופס תביעה בו הם זיהו את בעל החשבון כאביהם, פליקס יואל שלסינגר, אשר נולד ב 18 בפברואר 1879 ב Mainz, גרמניה, ואשר נשא להדוויג שלסינגר, מביית Feuchtwanger, ב 7 בנובמבר 1911 ב Munchen, גרמניה. התובעים ציינו שאביהם, שהיה גרמני, התגורר בין השנים 1928 – 1936 ב Bismarckstrasse 97/98, בברלין שרלוטנבורג, גרמניה, והיה אספן בולים. התובע סלטון ציין שלאביו היו לקוחות רבות בערים שונות בשווייץ. התובע שלסינגר ציין שב 1936 אביו ברח לאמסטרדם, הולנד, כי לא התאפשר לו יותר לעבוד כאספן בולים בגלל היותו יהודי. כמו כן, התובעים ציינו שב 1943 הנאצים הוגלו את אביהם ל Westerbork, אחר כך לטרזינשטדט ובאוקטובר 1944 נשלח לאושוויץ, בו נרצח.

התובע שלסינגר הגיש טופס תביעה עם מסמכים הכוללים את תעודת הזהות שלו ואת דרכונו, אילן יחסין מצד אימו, תעודת הנשואים של הורי אביו, ומסמך, עם תאריך מה 2 באוקטובר 1958, מן השלטונות ההולנדים בו צוין שאביו הגיע לאמסטרדם מברלין. התובע סלטון הגיש טופס תביעה עם מסמכים הכוללים את דרכונו, את רשיון הנהיגה שלו, ואת דרכונו הגרמני עם תאריך מה 9 ביוני 1937, עם תמצית ספר משפחה, וצו בית משפט מה 10 באוגוסט 1946 המאשר את שינוי שמו ממקס שלסינגר למרק מקס סלטון. התובע שלסינגר ציין שנולד ב 11 בינואר 1918 בפרנקפורט, גרמניה, והתובע סלטון ציין שנולד ב 12 בינואר 1914 בפרנקפורט.

מידע זמין ברשומות הבנק

רשומות הבנק כוללות כרטיס רישום. לפי רשומות אלה, בעל החשבון היה פליקס שלסינגר, שהתגורר בברלין, גרמניה, והיה אספן בולים במקצועו. לפי רשומות הבנק, לבעל החשבון היה חשבון פיקדון לפי דרישה. לפי רשומות הבנק, החשבון נפתח ב 10 במרץ 1934. החשבון נסגר ב 10 ביולי 1937, לא ידוע של ידי מי. רשומות הבנק לא מראות מה היתה היתרה בתאריך סגירת החשבון. אין הוכחות ברשומות הבנק על כך שבעל החשבון או יורשיו סגרו את החשבון וקיבלו את היתרה.

בחינת ה CRT

איחוד תביעות

בהתאם לסעיף 43(1) של סדרי הדין החלים על הליך יישוב התביעות (להלן "סדרי הדין"), ניתן לאחד תביעות לגבי אותו חשבון או לגבי חשבונות קשורים בהליך אחד על פי שיקול הדעת של ה CRT. במקרה הנוכחי, לפי ה CRT יש מקום לאחד את שתי תביעות התובעים בהליך אחד.

זיהוי בעל החשבון

התובעים זיהו באופן מספק את בעל החשבון. שם אביהם מתאים לשם שפורסם לגבי בעל החשבון. התובעים זיהו את עיר מגוריו ואת מקצועו, עובדות המתאימות למידע שלא פורסם לגבי בעל החשבון, הכלול ברשומות הבנק. כדי לחזק את תביעתם, התובע שלסינגר הגיש מסמך עם תאריך מה 2 באוקטובר 1958, מהשלטונות ההולנדים, בו צוין שאביו הגיע לאמסטרדם מברלין. התובע סלטן הגיש תמצית ספר משפחה בו צוין שאביו, פליקס שלסינגר, הגיע לאמסטרדם מברלין.

מעמד של בעל החשבון כקורבן של רדיפות הנאצים

התובעים הוכיחו באופן מספק שבעל החשבון היה קורבן של רדיפות הנאצים. התובעים ציינו שבעל החשבון היה יהודי ונרצח באושוויץ. כמו כן, ה CRT מצוין שמאגר מידע בו מופיעים שמות קורבנות של רדיפות הנאצים כולל בן אדם בשם פליקס שלסינגר אשר התגורר בברלין ובאמסטרדם, מידע המתאים למידע שהגישו התובעים לגבי בעל החשבון. מאגר מידע זה הוא אוסף שמות ממקורות שונים, כולל יד ושם בישראל.

קשר משפחתי עם בעל החשבון

התובעים הוכיחו באופן מספק שבעל החשבון היה קרוב משפחה שלהם כאשר הגישו מסמכים המראים ששמו של אביהם היה פליקס שלסינגר. אין כל מידע לפיו לבעל החשבון יורשים נוספים בחיים.

בעניין תשלום בעבר של היתרה

המסקנה שעליה מגיע ה CRT היא שבגלל החוקים הנאצים של עיקול נכסים שחלו בגרמניה בתקופה ההיא¹ ומפני שחזקת (י) שבנספח א'² תקפה במקרה הנוכחי, אפשר לקבוע באופן מספק שבעל החשבון

¹ כפי שמפורט בנספח א' באתר האינטרנט של ה CRT בכתובת: www.crt-ii.org
² ניתן לעיין בשלמות בנספח א' באתר האינטרנט של ה CRT בכתובת: www.crt-ii.org

או יורשיו לא קיבלו את תקבולי החשבון. בהתבסס על התקדימים וסדרי הדין החלים על הליך יישוב התביעות (להלן "סדרי הדין"), מפעיל ה CRT מספר הנחות על מנת לקבוע אם בעל החשבון או יורשיו קיבלו את היתרה שבחשבון.

יסוד המענק

ה CRT קבע שיש מקום לפסוק מענק לטובת התובעים. ראשית, התביעה הינה קבילה בהתאם לאמות המידה המפורטות בסעיף 23 של סדרי הדין. שנית, התובעים הוכיחו באופן מספק שבעל החשבון היה אביהם וקשר זה מצדיק את המענק. שלישיית, ה CRT קבע באופן מספק שבעל החשבון או יורשיו לא קיבלו בעבר את הכספים שבחשבון הנדון.

סכום המענק

בהתאם לסעיף 35 של סדרי הדין, כאשר הסכום בחשבון אינו ידוע, כמו במקרה הנוכחי, חישוב ערכו הנוכחי של החשבון שבנדון נעשה בעזרת הערך הממוצע של חשבון מאותו סוג בשנת 1945. לפי הקירט ה Independent Committee of Eminent Persons (הוועדה העצמאית של אישי ציבור, להלן "ICEP"), הערך הממוצע של חשבון פיקדון לפי דרישה היה 2,140.00 פרנקים שווייצרים. הערך הנוכחי של סכום זה נקבע על ידי הכפלתו במקדם 12, בהתאם לסעיף 37(1) של סדרי הדין. לפיכך, הסכום הסופי של המענק הוא 25,680.00 פרנקים שווייצרים.

לפי סעיף 37 (3) (א) של סדרי הדין, במקרים שבהם סכום המענק נקבע בהתאם לחזקות שווי המופיעות בסעיף 35 של סדרי הדין, יהיה התשלום הראשוני לטובת התובע 65% מהמענק המאושר והתובע עשוי לקבל בהמשך עד 35% מהמענק המאושר כאשר בית הדין יקבע שיש מקום לעשות כך. במקרה הנוכחי עשה ה CRT שימוש בחזקות שווי המופיעות בסעיף 35 של סדרי הדין כדי לקבוע את ערך החשבון ו 65% מן הסכום הכולל של המענק הוא 16,692.00 פרנקים שווייצרים.

חלוקת המענק

בהתאם לאמות המידה המפורטות בסעיף 29 של סדרי הדין, המענק יחולק שווה בשווה בין ילדי בעל החשבון שהגישו תביעה. לפי כך, לכל אחד מן התובעים זכות לקבל חצי מסכום הכולל של המענק.

הקף המענק

על התובעים לדעת שבהתאם לסעיף 25 של סדרי הדין, ה CRT ימשיך ויחקור את תביעתם כדי לקבוע אם קיימים חשבונות בנק נוספים בשוויץ שביכולתה לתבוע. חקירה זו כוללת חיפוש בבסיס הנתונים של כלל החשבונות (המכיל רשומות אודות 4.1 מיליון חשבונות בנק שווייצרים מן השנים 1933 עד 1945).

אישור המענק

ה CRT פוסק מענק זה כדי לקבל את אישורו של בית המשפט ואת התשלום על ידי הממונים המיוחדים.

להתייחסות בלבד – הנוסח האנגלי הינו הקובע

נספח א'

בהעדר ראיה לשלילה ובהתקיים אחת או יותר מהנסיבות הבאות, חזקת ה CRT כי בעל החשבון או יורשיו לא קבלו לידיהם את תקבולי החשבון הגתבע¹:

- א. החשבון נסגר וקיימת ברשומות החשבון ראייה לרדיפה, או שהחשבון נסגר (א) לאחר השלת הדרישות לקבלת ויזה שווייצרית ב – 20 בינואר 1939 או (ב) לאחר מועד כיבוש ארץ מגוריו של בעל החשבון, ולפני שנת 1945 או השנה בה הוסרה הקפאת החשבונות מארץ מגוריו של בעל החשבון (המאוחר מביניהם); או
- ב. החשבון נסגר לאחר שנת 1955 או עשר שנים לאחר ביטול הקפאת החשבונות בארץ מגוריו של בעל החשבון (המאוחר מביניהם); או
- ג. יתרת החשבון הופחתה בשל עמלות חיובים לאורך התקופה שקדמה לסגירת החשבון, והיתרה הידועה האחרונה בחשבון הייתה נמוכה; או
- ד. החשבון הוצהר במפקד הנכסים היהודיים שנערך ע"י הנאצים או הוצהר ככל תיעוד אחר של המשטר הנאצי; או
- ה. הוגשה תביעה לקבלת תקבולי החשבון לאחר מלחמת העולם השנייה והבנק לא הודה בתביעה; או
- ו. לבעל החשבון היו חשבוניות נוספים שהם פתוחים אך רדומים, מושהים, סגורים ונוקפו לרווחי הבנק, סגורים בשל עמלות שנגבו, או סגורים לאחר ששולמו לרשויות הנאציות; או
- ז. בעל החשבון היחיד ששרד, היה ילד בזמן מלחמת העולם השנייה; או
- ח. לא היה ביכולתם של בעלי החשבון ו/או יורשיהם לקבל מידע אודות החשבון לאחר מלחמת העולם השנייה מן הבנק בשווייץ בשל הגנה בבנקים השווייצרים להימנע מלמסור מידע או למסור מידע שגוי בנוגע לחשבון בתגובה לבקשת מידע על-ידי בעלי חשבונות ויורשיהם, זאת בשל חשש מחבות כפולה²;
- ט. בעלי החשבונות או יורשיהם התגוררו בארצות בהן שרר משטר קומוניסטי במזרח אירופה אחרי המלחמה; ו/או
- י. אין כל אזכור ברשומות הבנק כי בעלי החשבונות או יורשיהם קבלו לידיהם את תקבולי החשבון³.

¹ ראה: Independent Commission of Experts Switzerland – Second World War, Switzerland, National Socialism and the Second World War: Final Report (2002) (להלן: "דו"ח ברג'ייר"); וכן ראה Independent Committee of Eminent Persons, Report on Dormant Accounts of Victims of Nazi Persecution in Swiss Banks (1999) (להלן: "דו"ח ICEP"). בנוסף התחשב ה CRT, בין היתר, בחוקים, דינים, החלטות ומנהגים שנעשה בהם שימוש ע"י המשטר הנאצי, ממשלת אוסטריה, תבל הסודטים, מדינות החסות בהמיה ומורביה, דנציג החופשית, פולין, אזור פולין המסופח, הממשל הכללי של פולין, הולנד וצרפת, על מנת להחרים רכוש יהודי הנמצא מחוץ למדינה.

²

ראה דו"ח ברג'ייר בעמ' 443-444, 446 ודו"ח ICEP בעמ' 81-83.

³

כמתואר בדו"ח ברג'ייר ובדו"ח ICEP הבנקים השווייצריים השמידו או נמנעו מלשמור את תיעודי התעבורת הבנקאית בגין חשבונות מתקופת השואה. ישנן ראיות כי השמדת מסמכים זו נמשכה אף לאחר שהחוק השווייצרי אסר על השמדת מסמכים מסוג זה בשנת 1996. דו"ח ברג'ייר בעמ' 40 (סוען כי "בכל הגוגע ל Union Bank of Switzerland ... מסמכים הושמדו גם לאחר ההחלטה הפדרלית [מיום

13 בדצמבר 1996]). השמדת מסמכים סיונאית זו של מסמכי בנק רלוונטיים התרחשה בשעה שהבנקים השווייצריים היו מודעים לכך שתביעות הוגשו ויוגשו נגדם לגבי כספים שהופקדו אצלם ע"י קורבנות השואה, כספים אשר (א) הועברו שלא כדין לידי הנאצים, ראה Albers v. Credit Suisse, 188 Misc 229, 67 N.Y.S.2d 239 (N.Y. City Ct. 1946), דו"ח ברג'ייר בעמ' 443, (ב) שולמו שלא כדין למשטרים הקומוניסטיים בפולין והונגריה, ראה דו"ח ברג'ייר בעמ' 450-451, וככל הנראה גם לדומניה, ראה Peter Hug and Marc Perrenoud, Assets in Switzerland of Victims of Nazism and the Compensation Agreements with East bloc Countries (1997), (ג) הוחזקו ע"י הבנקים השווייצריים למטרות רווח, ראה דו"ח ברג'ייר בעמ' 446.

"הדיון בנוגע לכספים שלא נדרשן' נמשך לאורך התקופה שלאחר תום מלחמת העולם השנייה, שכן הניצולים ויורשיהם או ארגונים שונים שהוקמו למטרה זו ופעלו בשמם של הניצולים ויורשיהם, החלו להגיש תביעות להשבת הרכוש". ראה לעיל בעמ' 444. למרות זאת, המשיכו הבנקים השווייצריים בהשמדת מסמכים בהיקף גרוב ובהערמת קשיים בדרכם של התובעים. דו"ח ICEP, נספח 4 סעיף 5; In re Holocaust Victim Asset Litig., 105 F. Supp.2d 139, 155-56 (E.D.N.Y. 2000) ואכן "במאי 1954 תיאמו הבנקים ביניהם את תגובתם ליורשים [של בעלי החשבונות] על מנת ליצור מכניזם מתואם שמטרתו מניעת חקירה מכל סוג שהוא". דו"ח ברג'ייר בעמ' 446. בדומה "הבנקים האיגוד הבנקים פעלו על מנת למנוע חקיקה שתדרוש את פרסום השמות של 'חשבונות ללא דורש' כפי שכונו – חקיקה שאם הייתה מתממשת עשויה הייתה להסיר את הצורך בחקירת ה – ICEP והייתה פותרת את המחלוקת בת שלושים השנה". דו"ח ICEP בעמ' 15. אכן, כדי לסכל חקיקה זאת איגוד הבנקים השווייצרים עודד את הבנקים השווייצרים לדחוק מספר נמוך של חשבונות במקרה משנת 1956. "תוצאה מזערית של חקירה" כך נכתב, "תתרום בוודאות לפתרון של העניין הזה [החקיקה המואצת] לטובתנו". ICEP בעמ' 90 (ציטוט של מכתב מאיגוד הבנקים השווייצרים לחברי המועצה ב 7 ליוני 1956).

"לסיכום, ברור כי תביעותיהם של ניצולי השואה נדחו בשם הסודיות הבנקאית..." דו"ח ברג'ייר בעמ' 455, או תוך הטעייה מכוונת בנוגע לקיומו של מידע, בשעה שהשמדת מסמכים מסיבית נמשכה לאורך יותר מחמישים שנה. לפיכך, ובהתאם לנסיבות שזכרו לעיל, ותוך שימוש בעקרונות הראיה במשפט האמריקאי שהיו חלים על תביעות ייצוגיות בנוגע לנכסים שהופקדו, לו הייתה התביעה הייצוגית נטענת בבית-המשפט, מסיק ה CRT חזקה שלילית כנגד הבנקים במקרים בהם ראיה דוקומנטרית הושמדה או שלא סופקה לאחראים על ניהול התביעות. ראה In re Holocaust Victim Asset Litig., 105 F. Supp.2d 139, 152 (E.D.N.Y. 2000); Reilly v. Natwest Markets Group, 181 F.3d 253, 266-68 (2d Cir. 1999); Kronisch v. United States, 150 F.3d 112, 126-28 (2d Cir. 1998).